

Posudek vedoucího diplomové práce

Název práce: *Evo Morales a jeho politická strategie* (FSV UK, 2020)

Autorka práce: Ema Sabolová

Autor posudku: Radek Buben

Kolegyně Sabolová si pro napsání práce o strategii Eva Moralese vybrala fascinující čas, jelikož základy práce se diskutovaly v době, kdy Morales stále ještě byl prezidentem (v ten moment držel rekord délky setrvání v úřadu v dějinách země) a chystal se na další volby, jednoznačně protiústavně, aby text dokončila v momentu, kdy je týž Evo v exilu.

Práce je obecně výborným textem, pečlivě zpracovaným, založeným na důstojném množství relevantní literatury a teoreticky dobře zasazeným. Přesto se jí nevyhnuly některé problémy. Určitě není pravda to, co kolegyně Sabolová tvrdí o studiu Latinské Ameriky v úvodu, totiž:

„Pozornosť akademikov sa však majoritne sústreďujú skôr na atlantickoeurópsky priestor a projekty skúmajúce Latinskú Ameriku sú utláčané do úzadia. Mimoriadne pozoruhodnou krajinou v tomto regióne je Bolívia. Je to štát, ktorý sa vymyká tradičným modelom latinskoamerických spoločností, je plný výnimiek a nevyspytateľnej histórie. Napriek tomu sa krajine ani v rámci latinskoamerického regióne nedostáva toľko pozornosti, koľko by zasluhovala.“

Latinská Amerika je v komparativní politologii, historické sociologii a komparativní historii regionem nadmíru reflektovaným a někdy dokonce dominujícím. Kdy by byla studia demokratizace bez Latinské Ameriky? Kdy by byla studia vlivu prezidentských režimů na demokracii bez téhož regionu? Jak bychom objevili koncepty populismu (a čím by se tedy živili skoro všichni čeští sociální vědci)? Kde bychom hledali delegativní demokracie? Analyzování vztahu armády a společnosti (zejména země Jižního rohu), prokletí nerostných surovin (Venezuela, Ekvádor), teorie modernizace (především argentinské zapeklitosti), komparativní federalismus (Brazílie, krásný případ), teorie revolucí (Mexiko, Kuba, Nikaragua), vždyť to vše je v centru výše uvedených disciplín. Linz, Schmitter, O'Donnell, Stepan, Schedler...

A Bolívie určitě není žádný pária, o čemž svědčí i přiložený seznam literatury. Zkuste najít takové množství prací k Paraguayi či Hondurasu.

Jinak se autorka podobných zkratkovitých tvrzení – jež mj. implikují, že Latinská Amerika dle ní nenáleží do atlanticko-evropského prostoru (sic) – nedopouští. Naopak. Za cíl si vybrala ukázat rozpor v původní Moralesově indigenistické, ekologizující a protiexportní rétorice a politice, a následným příklonem k ekonomickým politikám, jež stojí na lákání investic, budování, rozvoji bez ohledu na přírodu a postavení celé ekonomiky na vývozu surovin. Sabolová tak studuje téma, jemuž se nyní věnuje řada badatelů, čímž ukazuje svou schopnost najít a analyzovat aktuální a relevantní problém.

Sabolová zasvěceně analyzuje výchozí koncepty: indigenismus a to, co nám čeština/slovenština umožňuje označit za rozvojářství či poangličtěle „developmentalism“. Drobnou chybou, danou spíše nešťastnou formulací, je označení Henri Favra za „teoretika indigenismu“ (s. 5). Favre je autor, který se věnuje teoretikům indigenismu a snaží se tento myšlenkový a politický směr definovat. Není indigenistickým aktivistou, ani angažovaným autorem (v posledních letech se neangažuje v ničem). Jinak je tato část práce výborná, byť jisté výhrady bych měl k debatě o bolivijských cenzech z let 2001 a 2012, ovšem o nich by se dala napsat celá práce.

Mnohem obtížnější pro autorku samozřejmě bylo definovat „developmentalizmus“, což je logické. Nesouhlasím sice s tím, že by šlo tento pojem přeložit jako „rozvojová teorie“ (s. 23), jelikož jde primárně o intuitivní ekonomickou praxi (jinak bychom mluvili třeba o developmentalist theory of development, dané třeba do protikladu k liberal theory of development), jež nemá jednoznačné „kánonické“ teorie, na rozdíl od marxismu či neo-liberalismu. Současně by se v daném případě měl používat plurál: těch teorií je mnoho, některé vycházejí z marxismu, jiné (třeba Lee Kwan Yew) sousedí s ekonomickým liberalismem, ale jinak si s problémem poradila autorka skvěle. Jde o výbornou ukázkou práce se složitým materiálem na malém rozsahu diplomové práce a navíc v případě tzv. contested concept.

Vynikající je též autorčina analýza Moralesova vládnutí, kde nesklouzává ani do jednoho z extrémů, které v daném případě hrozí. Důležité také je velké množství zdrojů, jež autorka prostudovala, což jasně ukazuje její zodpovědnost. Výborný je též autorčin rozbor důležitosti plynu jak v bolivijském hospodářství, tak v Moralesově ekonomické politice.

Uměřený, byť jistě diskutabilní, je i autorčin závěr, že v Moralesově případě vlastně nešlo o žádný obrat, jelikož nějakým autentickým indigenistou nikdy nebyl. Současně je třeba si uvědomit *timing* jeho cesty k moci (nízké ceny plynu, absence venezuelského příkladu), kdy svůj projekt formuloval, a ekonomického vývoje po inauguraci (surovinový boom, expanze Číny, růst v Brazílii a Argentíně...). Najednou měl Morales možnost realizovat politiky, o nichž se jeho předchůdcům v 90. letech, ale ani po bolivijské revoluci v roce 1952, nesnilo. Zkrátka, příležitost dělá developmentalistu.

Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě. Jde o nadprůměrnou diplomovou práci. Navrhuji hodnocení **výborně**.

Radek Buben